

מדרש אגדה – מושגי יסוד

- מהו מדרש?
- מהי אגדה?

מהי אגדה?

שני תחומים ביהדות - הלכה ואגדה.

”מבוא התלמוד” (ר' שמואל הנגיד)

”והגדה היא כל פירוש שיבוא בתלמוד על שום ענין שלא יהיה מצוה, זו היא הגדה

כלומר, כל מה שאינו בתחום ההלכה היא אגדה.

מהו מדרש?

יש שני סוגים של מדרש: מדרש הלכה ומדרש אגדה

מדרשי הלכה

בית מדרש של ר' ישמעאל

מכילתא - שמות

ספרי - במדבר דברים

בית מדרש של ר' עקיבא

ספרא, תורת כהנים - ויקרא

ספרי זוטא

מכילתא דר' שמעון בר יוחאי

כל מדרשי ההלכה הם ספרות תנאית.

ההבדל בין מדרשי ההלכה וספרות תנאית אחרת (משנה ותוספתא) – מבחינת תוכנם הם זהים. כלומר, אותם תכנים אבל במדרשי הלכה הסידור שונה, לא לפי נושאים אלא על פי סדר הפסוקים.

לעומת מדרשי ההלכה, רוב מדרשי האגדה הם מתקופת האמוראים

ואחריה.

רוב מדרשי האגדה נוצרו בארץ ישראל. לא מקרה, ארץ ישראל - ארץ

הנבואה - ארץ האגדה. כשם שהנבואה היא תופעה ארצישראלית, ואין נבואה בבבל, כך רוב ספרות האגדה נוצרה דוקא בארץ ישראל (הרב קוק).

סוגי מדרשי האגדה:

- לפי סדר הפסוקים - מדרש רבה
- לפי סדר הפרשיות - מדרש תנחומא
- שבתות מיוחדות - פסיקתא
- נושאים - אבות דר' נתן
- על שם אישים מסוימים - אליהו רבא, פרקי דר' אליעזר
- ליקוטים - ילקוט שמעוני

מדרש הלכה - מדרש אגדה

<u>סוגי מדרשי האגדה:</u>	<u>מדרשי הלכה:</u>
לפי סדר הפסוקים: מדרש רבה	בית מדרש של ר' ישמעאל
לפי סדר הפרשיות: מדרש תנחומא	מכילתא - שמות
שבתות מיוחדות - פסיקתא	ספרי - במדבר דברים
נושאים - אבות דר' נתן	בית מדרש של ר' עקיבא
על שם אישים מסוימים - אליהו רבא, פרקי דר' אליעזר	ספרא, תורת כהנים - ויקרא
ליקוטים - ילקוט שמעוני	ספרי זוטא
	מכילתא דר' שמעון בר יוחאי